

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. birželio 18 d.
(OR. en)

10799/1/24
REV 1

SOC 433
EMPL 251
ECOFIN 651

PRANEŠIMAS

nuo:	Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Socialinė konvergencija Sąjungoje: Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto nuomonė – <i>Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto pirmininkų pranešimas</i>

Delegacijoms priede pateikiama pirmiau nurodyta Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto nuomonė, kad atitinkamų komitetų pirmininkai galėtų ją pristatyti 2024 m. birželio 20 d. Tarybos (EPSCO) posėdyje.

**Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto nuomonė
dėl socialinės konvergencijos Sąjungoje**

2024 m. birželio 4 d.

- 1. Į 2024 m. Europos semestro ciklą buvo pirmą kartą įtraukta nauja konkrečioms šalims skirta aukštynkryptės socialinės konvergencijos analizė, grindžiama socialinės konvergencijos sistemos elementais, kaip bandomasis projektas.** Šią sistemą, išsamiai apibūdintą susijusiose Užimtumo komiteto (EMCO) ir Socialinės apsaugos komiteto (SAK) pagrindinėse gairėse ir jų darbo grupės ataskaitoje¹, sudaro dviejų etapų analizė, kurios tikslas yra įvertinti aukštynkryptei socialinei konvergencijai valstybėse narėse kylančią riziką ir iššūkius, o jos išvados remiamasi EMCO ir SAK daugiašalėje priežiūros veikloje siekiant informuoti Tarybą apie dabartinę socialinės konvergencijos padėtį Sąjungoje.
- 2. Socialinės konvergencijos sistemos pirmojo etapo analizė buvo įtraukta į 2024 m. bendrą užimtumo ataskaitą, kurią, kaip rudens dokumentų rinkinio dalį, 2023 m. lapkričio 21 d. priėmė Komisija, o vėliau, 2024 m. kovo 11 d. – Taryba (EPSCO).** Atliekant pirmojo etapo analizę padėtis visose valstybėse narėse buvo analizuojama pagal socialinių rodiklių suvestinės 17 pagrindinių rodiklių ir jiems taikomą šviesoforo principu grindžiamą bendros užimtumo ataskaitos metodiką, kad būtų nustatyta potenciali rizika aukštynkryptei konvergencijai, dėl kurios reikėtų gilesnės analizės. 2024 m. bendroje užimtumo ataskaitoje tokia rizika nustatyta septynių valstybių narių atveju².

---

¹ Žr. [EMCO ir SAK pagrindines gaires dėl socialinės konvergencijos sistemos nustatymo Europos semestre](#) ir susijusią [EMCO ir SAK darbo grupės ataskaitą](#). Šie dokumentai Tarybai (EPSCO) buvo pateikti 2023 m. birželio 12 d. Socialinės konvergencijos sistemos elementai darbo grupėje buvo aptarti 2022 m. spalio mėn.–2023 m. gegužės mėn. laikotarpiu.

² Laikoma, kad antro etapo analizę reikia atlikti, jei šeši arba daugiau socialinių rodiklių suvestinės rodiklių bendroje užimtumo ataskaitoje gauna raudonos (kritinė padėtis) arba oranžinės (padėtį reikia stebėti) spalvos žymą. Papildoma priežastis ją atlikti atsiranda tada, kai raudona arba oranžinė spalva pažymėtas rodiklis pagal bendroje užimtumo ataskaitoje nustatytą klasifikaciją pablogėja du kartus iš eilės. Taip yra, pavyzdžiui, jeigu 2023 m. bendroje užimtumo ataskaitoje statusas pakeistas iš „vidutiniški rezultatai“ į „rezultatai prasti, bet gerėja“, o 2024 m. bendroje užimtumo ataskaitoje nustatyta, kad padėtis dar pablogėjo ir tapo kritinė. Tai būtų laikoma papildoma įspėjamąja žyma artėjant prie bendros minimalios šešių tokių žymų ribos. Daugiau techninės informacijos pateikiama [2024 m. bendros užimtumo ataskaitos](#) 1 skyriaus langelyje (p. 32) ir 4 bei 9 prieduose.

3. **Komisija atliko socialinės konvergencijos sistemos antro etapo analizę ir ją paskelbė 2024 m. gegužės 6 d. tam skirtame jos tarnybų darbiname dokumente³.** Kiekvienos iš septynių pirmame etape nustatytų valstybių narių atveju, siekiant nuodugniau įvertinti, ar esama aukštynkryptės socialinės konvergencijos iššūkių, ir kokie veiksniai juos lemia, antrojo etapo analizė buvo grindžiama platesniais kiekybiniais ir kokybiniais duomenimis ir valstybių narių vykdomų arba planuojamų politikos veiksmų vertinimu. Atliekant antrojo etapo analizę, dėmesys buvo sutelktas tik į tas politikos sritis (iš darbo rinkos, įgūdžių ir socialinės apsaugos bei įtraukties), kuriose pirmajame etape buvo nustatyta galima rizika aukštynkryptei socialinei konvergencijai. Atliekant antrojo etapo analizę, buvo stengiamasi geriau suprasti kiekvienos iš tų politikos sričių raidą ir lemiamus veiksnius, pavyzdžiui, kaip sekasi skirtingoms gyventojų grupėms ir (arba) regionams, be kita ko, atsižvelgiant į platesnius turimus atitinkamus ES rodiklius⁴. Taip pat atsižvelgta į pažangą siekiant 2030 m. nacionalinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse.

---

³ Su atitinkamomis valstybėmis narėmis buvo konsultuotasi dėl beveik galutinės jų antrojo etapo analizės projekto redakcijos.

⁴ Nors analizė daugiausia grindžiama suderinta ES statistika, kuria sudaromos sąlygos palyginti duomenis, kai aktualu, buvo įtraukti nacionaliniai duomenys, susiję su elementais, kurių atveju nėra suderintos ES lygmens statistikos, arba jei jie suteikia tolesnių svarbių įžvalgų, kad būtų galima įvertinti ir (arba) papildyti ES statistikos informaciją.

4. **Remdamiesi antrojo etapo analizės rezultatais, 2024 m. gegužės 16 d. EMCO ir SAK atliko socialinės konvergencijos peržiūras.** Peržiūrų metu nagrinėta rizika ir iššūkiai aukštynkryptei socialinei konvergencijai, su kuriais susiduria valstybės narės, kurių atžvilgiu Komisija atliko antrojo etapo šalies socialinės konvergencijos analizę, taip pat, kai aktualu, toms šalims pateiktų 2023 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimas. Integravus socialinės konvergencijos sistemos šalių analizę į daugiašalę priežiūros veiklą, EMCO ir SAK galėjo aptarti platesnę aukštynkryptės socialinės konvergencijos antrojo etapo analizę, kartu stebėdami 2023 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimą; tai sudarė palankesnes sąlygas išsamesniam bendram darbo rinkos, įgūdžių ir socialinių iššūkių, taip pat susijusios politikos raidos supratimui remiantis daugiašalėmis diskusijomis. Kai kurios valstybės narės gyrė išsamią Komisijos analizę, taip pat džiaugėsi galimybe dvišaliu pagrindu pateikti pastabas prieš parengiant galutinę redakciją. Tačiau galimų būsimų patobulinimų tikslu kelios valstybės narės taip pat nurodė trūkumų, susijusių su tuo, kad pirmojo etapo analizei naudojama labai nedaug sutartų socialinių rodiklių suvestinės rodiklių, taip pat tai, kad atliekant antrojo etapo analizę reikia atsižvelgti į rodiklių tvarkaraščius ir nacionalinius ypatumus.
- **Bendrose išvadose nurodyta keletas aukštynkryptės socialinės konvergencijos srityje kylančių iššūkių, susijusių su skirtumais darbo rinkose, švietimo ir mokymo sistemomis ir socialine apsauga bei įtrauktimi.** Pernelyg dažnai stiprūs švietimo ir darbo rinkos rezultatus lemiantys veiksniai, dėl kurių be kita ko, santykinai sunkiau pasinaudoti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybėmis, tinkamomis darbo sąlygomis, aukštos kokybės socialinėmis, priežiūros ir sveikatos paslaugomis, taip pat įperkamu būstu, yra lytis, amžius, socialinė ir ekonominė padėtis, pilietybė ir etninė kilmė. Šių veiksnių svarba lemia nelygybę tarp gyventojų grupių ir regionų, kuri apskritai turi tendenciją kliudyti socialinei sanglaudai tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmeniu. Iš peržiūrų taip pat matyti, kad šiame kontekste tebėra labai svarbu naudotis patikimomis stebėsenos priemonėmis ir atlikti poveikio vertinimus, kurie sudaro sąlygas įvertinti priemonių, kurių imamasi, veiksmingumą, ir nustatyti, kokių koregavimų reikia jas įgyvendinant.

- **2023 m., kai ES užimtumo lygis buvo didžiausias, o nedarbo lygis – mažiausias, darbo rinkos buvo labai stiprios ir jose buvo nemažas darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas.** Valstybių narių konvergencijos požymiai matyti visų pirma iš užimtumo lygių, o tose valstybėse narėse, kurių pradinė padėtis buvo prastesnė, pagerėjimas buvo didesnis. Taip pat toliau mažėjo NEET lygiai, ypač tose valstybėse narėse, kuriose jie vis dar viršija ES vidurkį. Nors iš rodiklių taip pat galima spręsti apie tai, kad mažėja darbo rinkos segmentacija, dėl didelio nestandartinių formų užimtumo paplitimo ir toliau kyla iššūkių, kai kartu esama laikinųjų darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos spragų. Apskritai, užimtumo politikos klausimu apžvalgose akcentuota, kad aukštynkryptė socialinė konvergencija gali būti skatinama tik jei valstybės narės veiksmingai šalins esamus gyventojų užimtumo lygio skirtumus ir padidins nepakankamai atstovaujamų grupių ir pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų, įskaitant asmenis su negalia, dalyvavimą darbo rinkoje. Tam reikia didinti gebėjimus įgyvendinti gerai parengtą ir tikslingesnę aktyvią darbo rinkos politiką, derinant ją su kitomis įgalinančiomis paslaugomis, kuriomis remiami darbingo amžiaus žmonės ir jiems suteikiama įgūdžių, kurių reikia norint patekti į darbo rinką, joje išlikti ir daryti pažangą, be kita ko, žaliųjų ir skaitmeninių įgūdžių srityje.

- **Su įgūdžiais susijusių pokyčių padėtis nevienoda: kai kuriose valstybės narėse jie teigiami, o kitose pastebimas sąstingis.** ES dar reikia daug nuveikti, kad pasiektų 2030 m. pagrindinį tikslą, susijusį su suaugusiųjų dalyvavimu mokantis: nacionaliniu lygmeniu dar reikia dėti daug pastangų. Įgyvendinamos priemonės, be kita ko, naudojantis ES finansavimu, visų pirma Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone (EGADP) ir „Europos socialiniu fondu+“ (ESF+), kuriomis siekiama reformuoti profesinio švietimo ir mokymo ir aukštojo mokslo sistemas, stiprinti ir plėsti pagal aktyvią darbo rinkos politiką įgyvendinamas mokymo programas, gerinti skaitmeninių įgūdžių lygius ir stiprinti įgūdžių **prognozavimo** sistemas, be kita ko, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais ir privačiuoju sektoriumi. Vis dėlto, atsižvelgiant į iššūkio mastą, reikia tolesnių politikos veiksmų, be kita ko, atsižvelgiant į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į demografinius pokyčius. Tebėra iššūkių sprendžiant ankstyvo pasitraukimo ir švietimo ir mokymo sistemų problemą, tačiau šiuo klausimu pastebima tik labai nedidelė pažanga. Apskritai, įgūdžių politikos srityje būtina spręsti socialinės ir ekonominės padėties poveikio galimybei gauti kokybišką išsilavinimą ir mokymą ir susijusiems rezultatams klausimą, siekiant skatinti aukštynkryptę socialinę konvergenciją, nes žemos kvalifikacijos asmenys tebėra mažiausiai linkę dalyvauti mokymo veikloje, taigi ir gauti naudos iš žaliosios bei skaitmeninės pertvarkų.

- **Galimybių naudotis aukštos kokybės aktyviomis įtraukties priemonėmis užtikrinimas, kartu užtikrinant galimybes naudotis pagrindinėmis ir socialinėmis paslaugomis, ypač mažas pajamas gaunančių šeimų atveju, ir toliau turėtų likti daugelio valstybių narių prioritetas.** Tebekelia susirūpinimą su skurdu ir socialine atskirtimi susiję pokyčiai, ypač dėl to, kad per pastaruosius dvejus metus (taip pat ir dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą) didelė infliacija neišvengiamai darė didesnę poveikį mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams ir namų ūkiams, kurių nė vienas narys neturi darbo. Dėl to kai kuriose valstybėse narėse taip pat sumažėjo realusis darbo užmokestis ir padidėjo dirbančiųjų skurdo lygiai. Valstybių narių pastangas didinti socialines išmokas iš tiesų dažnai atsveria kylančios energijos ir pagrindinių biržos prekių kainos, todėl tos išmokos tampa nebepakankamos, kad žmonės išbristų iš skurdo. Kadangi reikia užtikrinti tiek fiskalinį tvarumą, tiek tokių priemonių adekvatumą, vis dar reikia gerinti viešųjų išlaidų efektyvumą ir socialinių pervedimų veiksmingumą mažinant skurdą. Kai kuriose valstybėse narėse didesnis socialinių išlaidų efektyvumas taip pat galėtų padėti įveikti iššūkius, susijusius su sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistemomis, visų pirma tais atvejais, kai savo lėšomis padengiamos sveikatos ir ilgalaikės priežiūros išlaidos pažeidžiamiausiems asmenims yra didelė našta. Taip pat tebėra aukštas bendras vaikų skurdo lygis, ypač išlaikomų vaikų turinčiuose namų ūkiuose, kuriuose yra tik vienas iš tėvų, todėl itin svarbu visose valstybėse narėse visapusiškai įgyvendinti Europos vaiko garantijų sistemą. Kita vertus, matyti tam tikra pažanga, susijusi su pastangomis didinti vaikų iki trejų metų oficialios priežiūros prieinamumą.

5. **Komisija ketina pasinaudoti socialinės konvergencijos sistemos antrojo etapo analizės rezultatais ir EMCO bei SAK atliktos daugiašalės priežiūros peržiūrų rezultatais rengdama Europos semestro pavasario dokumentų rinkinį.** Į pagrindines išvadas bus atsižvelgta, kai aktualu, šalių ataskaitose, ir jomis bus atitinkamai, tačiau ne automatiškai, remiamasi Komisijai svarstant pasiūlymus dėl 2024 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų užimtumo, įgūdžių ir socialinėje srityje. Remdamiesi Komisijos pasiūlymais, liepos 2–3 d. EMCO ir SAK parengs galutines konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų ataskaitas, prieš jas priimant Taryboje.

6. **Antrąjį pusmetį EMCO ir SAK įvertins aukštynkryptės socialinės konvergencijos bandomąją analizę remdamiesi per šį 2024 m. Europos semestro ciklą įgyvendinamos socialinės konvergencijos sistemos elementais.** Atliekant šį bandomosios analizės vertinimą bus, *inter alia*, atsižvelgta į jos pridėtinę vertę ir bet kokią galimą poveikį administracinei naštai, ir juo bus suteikta informacijos Tarybai, vadovaujantis susijusiu prašymu Tarybos išvadose dėl 2024 m. metinės tvaraus augimo apžvalgos ir bendros užimtumo ataskaitos.⁵ Naujajame ES reglamente, kurį teisėkūros institucijos priėmė atlikus ekonomikos valdymo peržiūrą, kaip viena iš Semestro priemonių nurodyta „*socialinei konvergencijai kylančios rizikos nustatymo sistema*“, vadovaujantis SESV 148 straipsniu. 8 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad „[a]tliekdama integruotą užimtumo ir socialinių pokyčių analizę Europos semestro kontekste, Komisija, be kita ko, vertina riziką aukštynkryptei socialinei konvergencijai valstybėse narėse ir stebi Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimo pažangą, remdamasi socialinių rodiklių suvestine ir socialinės konvergencijos sistemos principais“⁶.
-

⁵ Žr. 2024 m. kovo 11 d. Tarybos (EPSCO) patvirtintų [Tarybos išvadų dėl 2024 m. metinės tvaraus augimo apžvalgos ir bendros užimtumo ataskaitos](#) 18 punktą.

⁶ Žr. [2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento \(ES\) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros](#), kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, 8 konstatuojamąją dalį ir 3 straipsnio 3 dalies b punktą.